

Tomáš LORENC
Politická geografie
Geografie voleb

Volební systémy a politický konflikt v prostoru (2000) Kostecký, T

klíčová slova: vláda, volby, poměrný a většinový systém, vymezení hranic,

obsah:

Autor se snaží vystihnout principy demokratické společnosti. I přesto, že je to demokracie, nejde aby vládli všichni. Dodává, že kromě referenda a jiných nezákonných způsobů jsou volby jedinou možností, jak mohou všichni vyjádřit svůj názor.

Máme dva volební systémy – **poměrný** a většinový, ale existují i přechody mezi nimi.

Pluralitní systémy – vítěz bere vše, je jedno kolik má % hlasů

Systém absolutní většiny – vítěz musí mít víc než 50%, jsou 2 kola, 1. kolo neomezený počet kandidátů, 2. jen dva – zde absolutní většinu,

Alternativní systém – každý volí 1 kandidáta + ještě jednoho, který dostane alternativní hlas

(nemusí být dvě kola), vítěz musí mít 50% z běžných i alternativních hlasů

Většinový – volí se 1 zastupitel = 1 mandát, vícemandátové (lehce poměrný systém)

Důsledky: **většinový** – srozumitelnější; občan si volí konkrétní osobu, která ho bude reprezentovat; voliči ho mohou odvolat po definování důvodů; v praxi spíše sami rezignují; omezený vliv politických stran; musí nasadit takového kandidáta, aby zaujal nebo ztratí křeslo; nutí strany vytvářet předvolební koalice - přežijí jen největší; nutí je to vyložit karty před volbami; častěji dochází k vytvoření stabilní vlády - jednobarevná vláda lepší než koaliční – silnější, zvláště patrné v pluralitním systému; omezuje populismus stran - je si vědoma, že při vítězství musí naplnit to, co slíbila; zabráňuje politizaci státní správy, po volbách se vždy vše mění. **Poměrný** - složení parlamentů se blíží volebním výsledkům; každý hlas hraje roli; větší zájem i o menší strany; chybou je malá stabilita vlády, těžko se sestavuje koalice; proti roztržitosti parlamentu je nutné mít alespoň 5% hlasů; částečně to popírá princip poměrnosti-hlavní argument (zastoupení menšin v parlamentu) při jeho zavádění; volební kampaň odosobněná; nemanipuluje se s volebními obvody; v čistě poměrném nejsou obvody rozdělené vůbec; nejsou nutné doplňovací volby při každé změně v parlamentu.

Vymezování hranic hraje důležitou roli pro spekulace před volbami. Jsou zde daná ústavní kritéria – stejná populační velikost volebních obvodů, rovnost všech hlasů, důležité aby se kryly s existujícími administrativními jednotkami. Dlouhodobé zachování hranic posiluje vědomí sounáležitosti s volebním obvodem. Pokud dojde ke změně může dojít k nepředvídatelnosti výsledků.

V poslední části se autor krátce věnuje rozdílům mezi volebními systémy v zemích střední Evropy.

komentář:

Článek má především faktografickou náplň, takže nenabízí příliš možností jak s autorem nějakým způsobem diskutovat. Připomíná mi spíše část učebnice pro potřeby politologie. Poskytuje poměrně bohatý soupis rozdílů mezi poměrným a většinovým volebním systémem a jejich výhodami a nevýhodami. Dále

upozorňuje na nebezpečí vymezování volebních obvodů, které mohou významným způsobem proměnit výsledky voleb.

otázky:

Není 5% hranice pro vstup do parlamentu příliš vysoká?
Nazrál už v ČR čas pro přímou volbu prezidenta?

Stabilita regionální podpory tradičních politických stran v českých zemích (1920 – 1990) (1991)

Jehlička, P., Sýkora, L.

klíčová slova: volby, sociální klima, volební podpora

obsah:

V článku se snaží autor najít paralelu mezi výsledky voleb na území soudních okresů a okresů v období 1920 – 1990 a stanovuje si hypotézu, že ani po 40 letech nedemokratického režimu se na regionální volební podpoře lidí nemuselo nic změnit. Svůj výzkum soustředí na 4 politické strany: Československá strana lidová (ČSL), Československá strana socialistická (ČSS), Československá sociální demokracie (ČSSD), Komunistická strana Československa (KSČ).

Tvrdí, že od roku 1948, kdy se dostali k moci komunisté nedošlo k potlačení specifických názorů, nesmazalo se kulturně-sociální klima a nezměnila se kontinuita volební podpory.

Výsledky: celé území jižní Moravy je stabilní volební oblast ČSL – jádrem je Slovácko a moravská strana Českomoravské vrhoviny (vymyká se město Brno, Zlín), při hranicích Jižní Moravy s Rakouskem, oblasti bez velkých průmyslových center. *Tedy typické malé obce s vyšším podílem pracujících v zemědělství.*

ČSS má 2 hlavní oblasti volební podpory - Východní Čechy, Severní Čechy + Praha a okolí, dále pak mikroregion Brna, Plzeň a zázemí. *Tedy velká města s vysokou hustotou zalidnění.*

ČSSD – zázemí Plzně a Rokycan + pohraničí po vysídleném německém obyvatelstvu, po roce 1990 Prostějovsko, Olomoucko, Blanensko a při hranicích se Slovenskem, Východní Čechy. *Tedy průmyslová města.*

KSČ – po roce 1990 – Kladensko, Lounsko, Rakovnicko, Berounsko, i v některých nově dosídlených odlastech, dále pak Ostravsko a Karviná, Nymburk, Cvikov, Liberec, Jablonec nad Nisou, Zlín, Uherské Hradiště. *Tedy průmyslová města a města těžby.*

Domněnka/hypotéza se do jisté míry potvrdila. Nejstabilnější a nejkompaktnější je ČSL, KSČ má své stálé příznivce v pohraničí a tradiční průmyslových městech, ČSS v Podkrkonoší a největší města s vysokou hustotou zalidnění.

komentář:

Článek představuje jednu z prvních sond do světa geografie voleb, která se v ČR začala rozvíjet až po roce 1990. Analyzuje volební výsledky ve své době největších stran, které byly na českém/československém poli. Podle mého názoru jsou výsledky analýzy očekávané. Například ČSL (dnešní KDU-ČSL) je typická strana venkova, kde se nachází nejvyšší procento věřících. Svou roli zde může sehrát i nepsané pravidlo, že pravý katolík má povinnost volit KDU (Křesťanskou demokratickou unii). Volba KSČ je typická pro občany s vysokým podílem dělnické třídy a to především v pánevních

oblastech Kladenska, Ostravska, Karvinska a pohraničí. Jedná se o chudší oblasti, kde chtějí mít lidé vyšší sociální jistoty, které komunisté nabízejí. ČSSD a ČSS, dvě levicové strany mají největší podporu ve velkých městech. Toto je závěr analýzy z roku 1991, ale podle mého mínění došlo do dnešní doby k velkým změnám a to jednak z hlediska politických stran (dnes 5 velkých, 3 z nich zde zmíněné) a jednak z hlediska rozmístění volební podpory. Nově vzniklé pravicové strany ODS a SZ jistě ubraly voliče těmto stranám a zároveň si dovoluji tvrdit, že velká města a jejich okolí patří dnes už voličům ODS. Pro určení typického voliče SZ by bylo nutné vytvořit novou analýzu, sám si na jeho přesné umístění na mapu ČR netroufám.

otázky:

Jaký je typický volič SZ ?

Jaký je dnes poměr mezi starými a mladými lidmi volící KSČM ?